

nucení. Nám jest drahá každá krápní časa a čím dříve celý národ octne se v táboře opposičním, tím lépe pro věc českou.

My ani nevěříme, že do dnes mohli by ještě Staročesi míti za to, že z českého — pravíme čistě českého — stanoviska dala by se vláda Taaffova vůbec podporovati. My nevěříme, že jest ještě v staročeském šiku člověk, který by opravdu po návratu dřívějšího poměru českého poslanectva k vládě toužil. Když však není takového opravdové tužby, takového opravdového přesvědčení, nač ještě pánové váhají, proč otálejí? Správná politika velí jim přece, aby vůči vládě, za níž po dvanácté roků, plných obětí a strádání, pranicbož ani národně ani politicky jsme nezískali, zaujali stanovisko jediné správné a to je stanovisko opposiční.

Či míní snad pánové, že vláda, poučena neutěšenou změnou poměrů, ráda by obrátila? Ano, připouštíme, v politice dějí se někdy — ale jenom někdy — převraty náhlé, netušené, dalekosáhlé, ale kde máme záruky toho, že by vláda tato odhodlala se k převratům takovým, kdybychom věrně i dále jí sloužili? Zda spíše není oprávněnou domněnkou, že by Taaffe v nejlepším případě zabočil opět do těch kolejí, po nichž vůz jeho jel v těch dobách, kdy kruh staré pravice chránil jej před rozbouřeným živlem německo-liberálního hněvu? A po návratu dob těch netoužíme, po těch touží nanejvýše několik lidí, jimž se dobře při tom dařilo a kteří vyhřívali se tehdy na výslunní vládní přízně.

My nabyli již dosti přesvědčení o tom, co znamená, abychom pod vládou Taaffovou prováděli „aktivní politiku.“ Zkouška byla učivná a po jiné více nedychtíme, mohla by býti ještě horší a osudnější než ta prvá. Až do dnes přece officiosové prohlašují podle „rakouské“ theorie tak zvaný tichý stav v této říši za jediné správný a dobrý. Ale takový stav my nechceme, poněvadž nás dusí, umrtvuje. My máme o Rakousku, o jeho existenčních podmínkách, názor docela jiný. My považujeme Rakousko za živý organismus, schopný rozvoje a ne za nahodilý útvar, jenž požaduje toliko klidu a s nímž nesmí se nikdy pohybnosti. A pak co jest nejlepšího, ta slavná theorie má platnost jenom vůči nám! My jen máme mlčeti, my všecko snášeti, na naše útraty dějí se smířovací pokusy, kdežto agresivním, útočným požadavkům Němců, ku příkladu roztržení českého území a nastolení němčiny, má býti vyhověno! Dle výše zmíněné theorie máme my, svým vlastním obětováním se Němcům získati si sympathii — vládních kruhů. Toť základ celé politiky Taaffovy vůči nám a toť byl také základ celé oné politiky, jak se pěstovala v době předešlé a kterou by dozajista ministerský předseda i nadále rád udržel při životě. Kdo má zrak otevřený, musí viděti, že

tomu tak a musí nahlédnouti, že na dráze této politiky nemůže se nikdy nikam dostati; nanejvýše v prohlubeň zmaru.

Prodlužováním takového nezdavého stavu ničehož nezískáme, dle hodně mnoho ztrácíme na své důstojnosti, na své cti. Toť přece nemůže býti tajno kruhů staročeských. Proč tedy neobráti, proč se nerozhodnou?

Dle našeho náhledu neudrzuje české konservativce, aspoň většinu jich — v odporu proti hnutí opposičnímu nic jiného než strannický vzdor, nechť vůči Mladočechům. Ale jsou to pohnutky mravné, pohnutky, jež odpovídají prospěchu celku? Ne, stokrát ne! Ať neříkají, že přechodem v tábor opposiční vzdali by se jistě, nepopíratelné moci. Kdyby skutečně bylo pravdou, že Staročesi mají jistou moc, jistou sílu a značný vliv na vývin politických, pro nás důležitých, událostí, bylo by šílenstvím moci té je zbabovati. Ale když přece je zřejmo, že to, co oni zovou moci, je pouhá málomyslnost, která je spojena se škodami na cti a prospěchu národa, málomyslnost založená na neustálém strachu, že může přijít ještě něco horšího, než co je dosud, pak jest povinností na straně této žádati, aby podřídila se vůli národa a nestěžovala zástupcům většiny lidu jich postavení na poli politickém.

Monopolista a dělníci.

Monopolista (z kočáru svého pohlíží na nově importované dělníky): „Safrment, tohle jsou chlapi! Mord-himemelement jsou to statné postavy. (Mlaskne si při tom jazykem.) Široké ramě, statné plece, noby jako kmeny. Tak si nechám líbit dělníky, z jich zdravých kostí dá se vytlačiti dosti dollarů. A při tom vyhlíží až hanba skromní; famosní to pronárod!“ (Zavolá svého dozorce či popoháněče.)

Dozorce: „Co si přejete Mr. Buck?“

Buck: „Odkud přichází tito lidé?“

Dozorce: „Většinou z Uher a Chorvatska. Náš agent si je chválí. Jscu silní, plní, povolní, dají se ohnout jako vrbové proutí a jsou strašně nábožní.“

Buck: „Tohle je dobré, famosní. Není mezi nimi nikdo, jenž by uměl anglicky?“

Dozorce: „Co pak myslíte! Ani jeden!“

Buck: „Německy?“

Dozorce: „Pouze jeden.“

Buck: „Dobrá, zavolejte jej. U mím trochu německy; tak se dorozumíme.“

(Foreigner) Maďar jako poleno předstoupí, pokloní se, s chlupatou čepicí pod paží a silně šilhá na jednu stranu. Nyní se rozpře mezi Mr. Buckem a Maďarem následující dialog:)

Buck: „Jak se jmenuješ?“

Maďar: „Ferez Lájoš.“

Buck: „Náboženství?“

Maďar: „Katolické.“

Buck: „Dovedeš dobře pracovat?“

Maďar: „Ano, pane.“

Buck: „Jak dlouho jsi musel ve staré kauntry pracovat?“

Maďar: „Od časného rána do pozdního večera.“

Buck: „Vidíš, zde budeš pracovat pouze 10 hodin denně. Mnoho ti pak jsi v té staré kauntry vydělal?“

Maďar: „Pět slatých týdně, můj pane.“

Buck: „Mizerná mzda! Zde vyděláš 12 až 15 dollarů týdně, když se pořádně přičiníš. To je třikrát tolik nežli ve staré kauntry. Ostatně jsi ještě notně zeleným!“

Maďar: „Ano, pane.“

Buck: „Musíš vědět, že tohle je svobodné kauntry. Zde nejsou žádná knížata, králové a císařové, zde jsme všichni sobě rovni. Buďeš-li přičinlivým, pomůžeš si za několik roků k lotu a domku a za delší dobu můžeš býti z tebe i alderman. Ale toť se ví, že musíš držet se zákonem a pořádkem.“

Maďar: „Dobrá, pane můj!“

Buck: „Víš co jest to Trades Union?“

Maďar: „Nevím, pane.“

Buck: „Byl jsi v staré kauntry v nějakém dělnickém spolku?“

Maďar: „Nebyl, pane.“

Buck: „To jest rozumné. Zde jsou spolky, ku př. Trades Union, těch se chraň jako zlého čerta, pak jsou zde rytíři práce. ti nestojí také za nic. Dále jsou zde spolky socialistů a anarchistů, těm se vyhní na sto kroků! Slyšel jsi něco o nich?“

Maďar: „Toho nejmenšího ne.“

Buck: „To jest tvé štěstí. Jen si toho nevěšmej, neboť jest to vše dábelské řemeslo. A řemeslo velmi nebezpečné. Vždyť v Chicagu v roce 1887 několik těch buřičů oběsili. Od těch dob jest pokoj. Slyšel jsi něco o chicagských anarchistech?“

Maďar: „Nikoli, můj pane.“

Buck (pro sebe): To jest dobrý chlap, s takovými dělníky se dá něco dělati.

(Nahlas): „Well, jdi ku svým kamarádům a vypravuj jim to. Řekni jim, že tohle jest svobodná kauntry, že není zde žádných králů a žádných policejních hodin, že zde nemá žádný co poroučet, pouze já a moji dozorce. Dále jim řekni, že nesmí náležeti k žádnému dělnickému spolku, říká se jim Unie, to by bylo jich neštěstím a jest to proti jich svatému náboženství. Já chci mít pouze dobré Citizens a dobrý Citizen drží na zákon a před klackem policajta má řádný respekt a to jest jeho štěstím.“

Maďar: „Děkuji, pane, vyřídím vše svým soudruhům.“ (Odejde.)

Buck k (ku svému dozorce): „Jest to pro nás veliký štěstím, že můžem zaměstnávat Slováků, Chorvatů a Maďary a vůbec cizince, jinak bychom neobstáli. Ti lidé jsou jako hromotluci a ještě zdají se býti nezkažení. Hleďte jen k tomu, aby se nenaučili anglicky a aby nepadli do rukou socialistů, jinak by bylo s námi na delší dobu konec. Jak velká škoda, že nejsou naši „native born hands“ tak nevinnými chlapy, pak bychom my kapitalisté neměli žádný trubl.“

(Dva roky později Ferez Lájoš vystoupí co řečník jedné dělnické deputace.)

Lájoš: „Dobrý den, pane Buck!“

Buck: „Good day, boys, co pak mohou pro vás učiniti?“

Lájoš: „Klademe vám tři naše požadavky a žádáme vás o jich splnění.“

1. Žádáme, aby foreman Galgenmensch byl propuštěn. Jedná s námi jako se psy, uráží naše ženy a nedávno propustil tři dívky, protože mu nebyly po vůli.

2. Přejeme sobě, by pracovní doba byla zkrácena na osm hodin denně, tak že bychom měli stejnoměrnou práci v roce. Dle nynější soustavy můžem se půl roku k smrti upracovat a půl roku zahálíme a koušem trávu.

3. Žádáme svícení mzdy o 10 procent, protože s dosavadním výdělkem nemůžeme býti živi. Když jsme v naší staré vlasti na Slovensku a Chorvatsku byli naverbováni, slibena nám týdní mzda od 12 do 15 dollarů, ale místo toho obnáší průměrný náš výdělek za poslední dva roky ani necelých 7 doll. týdně, což věru nestačí, aby duše a tělo pohromadě drželo.“

Buck (nejvýše rozhořčen): „Cože? Vy chcete do mého byznisu nakukovati a mně nějaké předpisy činiti? To nejde. Vy jste ignorantní cizinci a nerozumíte nic naší konstituci a naší svobodné kauntry, jinak byste museli vědět, že musíte zde držet hubu. Já jsem zde bossem a komu se to nelíbí, ať táhne. Mého foremana propustit? To jest drzost! Uchcete mít zkrácenou dobu pracovní? Vy lenoší! Více platu chcete? Nestydatí! O, vy nevděčná chátro! Co pak není vám na tom dost, že směte pracovat v republikánském kauntry? Z toho není nic, abyste mému byznisu předpisovali, já jsem svobodným mužem a činím co chci a komu se to nelíbí, ať táhne!“

Lájoš: „Ale, pane Buck, vy nám nerozumíte. My vám nečiníme žádných předpisů, my vás jen zdvořile žádáme, byste nám jen k dosti malému právu dopomohli.“

Buck: „Cože? Vy chcete nějaké právo! Ne, nikdy! Zde jest svobodná kauntry, kde může každý dělat co chce. Komu se to nelíbí, ať táhne!“

Lájoš: „Dobrá, pane Buck, my tedy zítra zastavíme práci. Jest to jedno, máme mít hlad při práci, nebo bez práce.“ (Odejdou.)

Buck: „Hell and d...! Tohle jest drzost: To jest nestydatá banda! Však já jim dokážu, jak silnou máme vládu a že v této zemi panuje pořádek a zákon!“

(Zazvoní na svého tajemníka a diktuje mu následující depeši)

„Matáš Matula ve Vídni, Landstr. Pošlete mně ihned asi 300 Poláků nebo Slováků za starých podmínek. Ale trochu hloupější a povolnější nežli byla poslední zásilka. Ale co nejrychleji. Váš A. Buck.“

Dále:

„Panu Sam. Walshovi, agentu spojeneho tisku v Pittsburgu. Milý W. I Uveřejněním následující depeše zavděčíte se velice svému A. Buckovi.“

Depeše zní:

„V železárnách Mr. A. Bucka blízko Pittsburgu zastavilo 300 dělníků práci. Nespokojenci, již teprve krátký čas v zemi jsou, přišli z ochuzených a bílou navštívených okresů evropských a jsou hloupí a suroví. Kladli nestydaté požadavky, jichž splnění by bylo pana Bucka, nejnámějšibo fabrikanta, zničilo. Myslí se, že stávkáři stanou se kořistí profesionálních štváčů, socialistů a anarchistů. Poněvadž panují obavy před násilím, byl požádán telegraficky šerif, aby poslal na místo ozbrojenou tlupu. A protože tato oiozozemská surová horda nechce se ani anglicky naučiti, ani naše mravy přijmouti, jest neustálým nebezpečím našemu zákonu a pořádku a zamýšlí proto p. Buck tyto barbarské hordy nahraditi domácími dělníky.“ — — —

„Damn the foreigners!“ zvolá „native born“ Američan při čtení této zprávy v časopise a má šibeniční radost z toho, když za dva dny v časopise čte, že 10 z těchto nevědomých cizinců bylo zastřeleno a 50 těžce poraněno.

J. B. Pecka.